Heroverwegingen 2022-2025

Gemeente Ooststellingwerf
10 juni 2021

Inhoud

Inleiding 3
1. Hoogte van de opgave en werkwijze 3
1.1 Structurele ambities 5
2. Voorgestelde besparingen 8
2.1 Voorgestelde besparingen 9
2.2 Voorgestelde besparingen die nog verder uitgezocht moeten worden 12
2.3 Inkomstenverhogingen 13
3. Besparingen als het echt nodig is 13
4. Overige besparingen 14
4.1 Negatief pré advies 14
4.2 Onuitvoerbaar 14
4.3 Ter afweging voor de raad 15
5. Incidentele ambities 15

Inleiding

Hierbij ontvangt u ons heroverwegingsvoorstel om daarmee in de komende jaren weer een gezonde financiële positie te realiseren waarbij de baten en lasten in balans zijn. Al in de kaderbrief 2021 is aangekondigd dat het begrotingsperspectief voor de komende jaren negatief is. U heeft daarom toen besloten om een heroverwegingsproces te starten om zo bij de Kaderbrief 2022 met voorstellen te kunnen komen. In januari van dit jaar heeft u ingestemd met de opdrachtformulering voor het heroverwegingsproces.

Driewekelijks is de klankbordgroep bijeengekomen om te spreken over het proces, los van de inhoud. Er is achtereenvolgens gesproken over de opdracht, de uitvoering, de voortgang en de aanpak in de raadsbehandeling. Wij zijn blij met deze samenwerking.

Het proces is extern begeleid door JE consultancy. De opdracht was: *het vormgeven en uitvoeren/begeleiden van een heroverwegingsproces voor de gemeente Ooststellingwerf, zodat er bij de kaderbrief 2022 scenario's/opties liggen om het negatieve structurele perspectief op te lossen.* Deze opdracht was onderverdeeld in de onderdelen kerntakendiscussie, inkomstenverhoging en eigen bedrijfsvoering en OWO. De uitkomst van het proces is vertaald in een rapportage (zie bijlage 2) die op 31 mei aan u is gepresenteerd.

Dit voorstel

Aan de hand van de rapportage doen wij een voorstel aan u als raad. In de rapportage staan de mogelijkheden om te besparen en om inkomsten te verhogen, maar met de wenselijkheid is nadrukkelijk geen rekening gehouden. Wij hebben als college vervolgens deze mogelijkheden in voorliggend voorstel beoordeeld op haalbaarheid/wenselijkheid. Dit heeft geresulteerd in een afgewogen voorstel tussen het realiseren van ontwikkelingen en ambities, (beleids)besparingsmogelijkheden, maatregelen op het gebied van bedrijfsvoering en inkomstenverhogingen. Wij beseffen dat een aantal ontwikkelingen die op ons afkomen nog erg onzeker zijn, en dat de wereld er over een (paar) jaar anders uit kan zien (positiever dan wel negatiever). Wij vinden het van belang een perspectief bij u neer te leggen die meerjarig sluitend is. Dan kunnen we het tekort dat nog bestaat in 2022 afdekken door een eenmalige onttrekking uit de algemene reserve.

Met dit pakket aan maatregelen zijn we in staat om, ook bij het werkelijkheid worden van een aantal onzekerheden, een sluitend perspectief voor de komende jaren neer te leggen.

In voorliggend voorstel gaan veel besparingen in per 2023. Ook het sociaal domein is hier onderdeel van. Als er onvoldoende middelen blijken te zijn om goede zorg en ondersteuning aan onze inwoners te bieden gaan we de mogelijkheden opnieuw bekijken. Als er aanleiding is om extra incidentele middelen in te zetten, bijvoorbeeld door toename in armoede of in arbeidsparticipatie, komen wij met een voorstel bij u terug. Tegelijkertijd stellen we ook voor om te investeren in het sociaal domein (zie structurele ambities).

In dit voorstel gaan we eerst in op de hoogte van de opgave en de manier waarop we de voorstellen aan u presenteren. Vervolgens stellen ontwikkelingen en ambities met structurele gevolgen aan u voor en benoemen we de risico's. Daarna doen we voorstellen voor besparingen en ook benoemen we de onderdelen vanuit het rapport van JE consultancy waarover we nu geen voorstel doen. We sluiten af met een voorstel voor een aantal incidentele ontwikkelingen en ambities.

1. Hoogte van de opgave en werkwijze

In de kaderbrief is het nieuwe begrotingsperspectief gepresenteerd. Daarnaast zijn er diverse risico's (waaronder de herverdeling van het gemeentefonds) en zijn er ambities/ontwikkelingen. Met name van de risico's is het onzeker of en wanneer ze werkelijkheid worden. Wij doen daarom voorstellen in twee blokken besparingen. Het eerste blok heeft betrekking op besparingen die we in elk geval willen realiseren (om daarmee de

minimale hoogte van de opgave op te lossen). In het andere blok stellen we voor deze te realiseren mocht het begrotingsperspectief inderdaad negatiever zijn doordat risico's/onzekerheden werkelijkheid worden, hier zal dan in een later stadium besluitvorming over plaatsvinden.

We hadden op voorhand de risico's voor de latere jaren ook lager kunnen beoordelen, waardoor het perspectief minder negatief zou zijn. Dit is niet onze voorkeur, want juist nu wil uw raad een brede heroverweging maken. Het is in onze ogen niet reëel om risico's lager in te schatten.

Het onderstaande begrotingsperspectief bestaat uit het begrotingsperspectief na de voorjaarsrapportage en de kaderbrief aangevuld met ontwikkelingen en ambities met structurele gevolgen (zie 1.1). Daarnaast stellen we voor een minimaal begrotingsperspectief van € 150.000 positief te realiseren om op die manier enigszins ruimte te geven bij de nieuwe bestuurs-/raadsperiode na de verkiezingen in maart 2022. Dit is geen wettelijke verplichting, maar geeft wel ruimte om vanuit de nieuwe raad en college ambities te realiseren. Gezamenlijk is dit de minimale hoogte van de opgave.

Daarnaast zijn er nog risico's en onzekerheden die op ons afkomen. Namelijk de herverdeling van het gemeentefonds, de extra rijksmiddelen voor jeugdhulp die we structureel hebben geraamd, de eikenprocessierups en leerlingenvervoer (zie ook de Kaderbrief). Samen met de minimale hoogte van de opgave maakt dit de totale hoogte van de opgave. Er zijn ook risico's die we nog niet op geld konden zetten, maar wel in de toekomst structureel beslag op het begrotingsperspectief kunnen leggen (zie ook de kaderbrief). Het risico voor de herverdeling van het gemeentefonds is in onderstaande tabel, in tegenstelling tot de kaderbrief, voor 2025 op maximaal gezet, om zo de hoogte van de uiteindelijke opgave goed te kunnen duiden.

x € 1.000

Hoogte van de opgave	MJB 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Structureel begrotingsperspectief na voorjaarsrapp. en kaderbrief	**-1.285**	**-1.043**	**-877**	**-877**
Structurele ambities	-263	-356	-356	-356
Positief begrotingssaldo ramen van minimaal 150K (voor nieuwe raads-/bestuursperiode)	-150	-150	-150	-150
Minimale hoogte van de opgave	**-1.698**	**-1.549**	**-1.383**	**-1.383**
Risico herverdeling gemeentefonds		-383	-765	-1.862
Risico structureel extra middelen jeugdhulp		-450	-450	-450
Risico eikenprocessierups	-86	-86	-86	-86
Risico leerlingenvervoer	-45	-45	-45	-45
Totaal hoogte van de opgave	**-1.829**	**-2.512**	**-2.729**	**-3.825**

Hieronder vindt u het overzicht van de voorgestelde besparingen ten opzichte van de hoogte van de opgave.

x € 1.000

Heroverwegingen	MJB 2022	MJB 2023	MJB 2024	MJB 2025
Voorgestelde besparingen	566	1.244	1.499	1.659
Voorgestelde besparingen die nog verder uitgezocht moeten worden	250	379	379	439
Voorgestelde inkomstenverhogingen	150	300	450	600
Perspectief ten opzichte van de minimale hoogte van de opgave	**-732**	**374**	**945**	**1.315**
Perspectief ten opzichte van de totale hoogte van de opgave	**-863**	**-590**	**-401**	**-1.128**
Voor te stellen besparingen (als het echt nodig is)	183	390	665	980
Perspectief ten opzichte van de totale hoogte van de opgave	**-681**	**-200**	**264**	**-148**

1.1 Structurele ambities

Na inventarisatie kwamen we op ruim € 800.000 aan structurele ambities. Daarvan doen we nu voor € 356.000 aan voorstellen, waarvan we vinden dat die noodzakelijk zijn voor onze gemeente. De structurele ambities waarvoor we nu geen voorstel doen, gezien de hoogte van de lasten ten opzichte van ons financiële perspectief, vindt u daaronder opgesomd.

	Structurele ambities	2022	2023	2024	2025
1.	Opbouwwerk	-135	-135	-135	-135
2.	Eenzaamheidsbeleid (o.a. Vraag Elkaar)	-45	-45	-45	-45
3.	Positieve gezondheid, bloeizones	-50	-50	-50	-50
4.	Dementievriendelijke gemeente	-8	-8	-8	-8
5.	Gebiedsteam in de school uitbreiden naar 2 extra scholen	-50	-50	-50	-50
6.	Gebiedsteam op 4 VVE locaties	-34	-34	-34	-34
7.	Besparing GBT in school en op VVE locaties (door punt 5 en 6)	95	95	95	95
8.	Bedrijven Investeringszone Centrum Oosterwolde (BIZ)	-36	-36	-36	-36
9.	Huivesting buitendienst (basisvariant)		-69	-69	-69
10.	SV Oosterwolde		-8	-8	-8
11.	SV Haulerwijk		-16	-16	-16
		-263	-356	-356	-356

1. Opbouwwerk

Eind 2021 loopt de pilot met extra opbouwwerk in de dorpen en wijken af. De evaluatie van de pilot was zeer positief:

- Het opbouwwerk helpt initiatieven van inwoners verder als aanjager, kennisdeler en verbinder.
- Opbouwwerk draagt bij aan verbinding tussen mensen en vitaliteit van de dorpen.
- Processen zijn in gang gezet en inwoners rekenen op de gemeente.
- Opbouwwerk vraagt onderhoud. Structurele inzet van opbouwwerk is nodig om de tot nu toe behaalde resultaten te borgen, initiatieven te blijven honoreren, inwoners de weg te wijzen in procedures en bewoners te blijven versterken
- Opbouwwerk zorgt voor het ondersteunen en ontzorgen van besturen van plaatselijke belangen, sportverenigingen en overige verenigingen en draagt daardoor bij aan het voortbestaan van het verenigingsleven.

We stellen daarom voor structureel in te zetten op opbouwwerk. De structurele last is € 135.000. (Besluitpunt 1)

2. Eenzaamheidsbeleid (o.a. Vraag Elkaar)

Eenzaamheid is een complex en wijdverbreid probleem. 35% van de Nederlanders van 15 jaar en ouder voelt zich enigszins of sterk eenzaam. De impact van eenzaamheid is groot. Zeker als het langdurig aanhoudt leidt eenzaamheid tot minder meedoen in de samenleving, depressiviteit en andere gezondheidsklachten. Eenzaamheid verhoogt de druk op de eerstelijnszorg. Gemeenten kunnen een rol nemen bijvoorbeeld in het bespreekbaar maken van eenzaamheid, zorgen dat mensen weten waar ze terecht kunnen, zorgen voor laagdrempelige dagbesteding voor ouderen, stimuleren van ontmoeten en ontmoetingsplekken en het bieden van programma's die mensen met eenzaamheidsgevoelens weer op weg helpen. Maatschappelijke ontwikkelingen als vergrijzing en individualisering maken dat structureel eenzaamheidsbeleid vanuit de gemeente voorlopig nodig blijft. We stellen daarom voor hiervoor structureel € 45.000 beschikbaar te stellen. (Besluitpunt 2)

3. Positieve gezondheid, bloeizones

Dit komt terug in de doe-agenda gezondheid. In de landelijke nota Gezondheidsbeleid voor 2020 tot 2024 neemt Positieve Gezondheid een prominente plaats in als paraplu voor het gezondheidsbeleid. Wat betreft gezondheid in onze gemeente hebben bijvoorbeeld meer

mensen dan gemiddeld in Friesland overgewicht, hebben meer kinderen onder de 12 jaar matige tot ernstige psychosociale problematiek en hebben meer kinderen een echtscheiding meegemaakt. In onze visie op Samenleven hebben we als gemeente de brede opgave 'Inwoners ervaren een positieve gezondheid' opgenomen. Eén van de maatschappelijke effecten die we willen bereiken is: *Mensen kunnen omgaan met fysieke, emotionele en sociale levensuitdagingen.*

Het brede perspectief op gezondheid is een belangrijk kernpunt in onze visie en we streven ernaar om gezondheid ook via andere beleidsdomeinen te bevorderen. Het levert veel op:

- Meer gezondheid en welzijn
- Beheersing zorgkosten
- Betere samenwerking en afstemming
- Betrekken burgers bij beslissingen

De kracht van een bloeizone is de integrale benadering waardoor meerdere facetten van gezondheid en welzijn worden uitgewerkt. Op dit moment zijn er op zes plekken in onze gemeente initiatieven aanwezig van inwoners, huisartsen, apothekers en ondernemers om te starten met ontwikkelingen in wijken en dorpen om een gezonde leefomgeving te ontwikkelen. We stellen voor hiervoor structureel € 50.000 beschikbaar te stellen. (Besluitpunt 3)

4. Dementievriendelijke gemeente
Dit komt terug in de doe-agenda Ouder worden. Eén op de vijf Nederlanders krijgt dementie. Omdat we steeds ouder worden, stijgt het aantal mensen met dementie in 2040 naar verwachting naar 550.000. Dat betekent dat meer inwoners én organisaties te maken krijgen met dementie.

Wat is een dementievriendelijke gemeente?

- Een dementievriendelijke gemeente zet zich actief in om mensen met dementie en hun mantelzorgers zo lang mogelijk mee te laten doen in de samenleving.
- Zij maakt begeleiding op maat mogelijk voor mensen met dementie en hun mantelzorgers.
- En vergroot de kennis van dementie binnen de eigen organisatie en de gemeenschap, bijvoorbeeld door het aanbieden van trainingen 'Omgaan met dementie'.
- Een dementievriendelijke gemeente werkt actief samen met partijen zoals de regionale afdeling van Alzheimer Nederland en het regionale netwerk dementie.
- Een dementievriendelijke gemeente stimuleert en faciliteert burgers, bedrijven en organisaties om zich actief in te zetten voor een dementievriendelijke samenleving.

Zo ontstaat er een gemeenschap waarin iedereen dementie accepteert: van bakker en buurman tot sportclub en wijkagent. Waarin mensen met dementie gewoon boodschappen doen, hun bankzaken regelen, naar hun vereniging gaan of de bibliotheek of een museum bezoeken. En waarin de gemeenschap hen een handje toesteekt wanneer zij het even niet meer weten. We stellen voor hiervoor jaarlijks € 7.500 beschikbaar te stellen. (Besluitpunt 4)

5, 6, 7 Uitbreiding Gebiedsteam in de school en voor- en vroegschoolse (VVE) locaties
Voor vier scholen zijn voor het Gebiedsteam op de school middelen beschikbaar gesteld voor 2021. Per locatie zijn dit de geraamde lasten en besparingen:

- € 8.400 lasten, besparing € 17.850 = netto besparing van € 9.450 per locatie per jaar.

De besparingen worden gerealiseerd doordat dure specialistische zorg wordt voorkomen. We stellen voor het Gebiedsteam op de school vanaf 2022 structureel in te zetten op zes scholen. De lasten hiervoor zijn € 50.400. De besparing is daardoor € 56.700. We gaan daarnaast ook nog in gesprek met de reguliere basisscholen.

Ook stellen we voor het Gebiedsteam uit te breiden naar vier VVE locaties. De lasten hiervoor zijn € 33.600 en de besparing € 37.800.

In totaal investeren we met deze maatregelen € 84.000 en we verwachten hiermee € 94.500 te besparen. We besparen daarmee netto € 10.500. (Besluitpunt 5)

8. Bedrijven investeringszone Centrum Oosterwolde (BIZ)
In de raadsvergadering van 20 oktober 2020 is de intentie uitgesproken om gedurende de looptijd van de verordening Bedrijven Investeringszone Centrum Oosterwolde 2021, een bijdrage te doen aan de stichting BizO. De hoogte hiervan is € 35.500. De BizO is ingevoerd en de eerste heffingen zijn verstuurd. De samenwerking in het centrum van Oosterwolde heeft vorm gekregen en samen zetten we in op een sterk regionaal voorzieningenniveau. We stellen voor dit bedrag vanaf 2022 structureel te ramen. (Besluitpunt 6)

9. Huisvesting buitendienst (basisvariant)
Op de locatie aan de Nanningaweg is ook een organisatieonderdeel van de gemeente gevestigd. Uit een rapportage risico inventarisatie en evaluatie in 2018 heeft de Arbo geconstateerd dat de huisvesting niet aan de huidige wettelijk gestelde eisen voldoet. Daarbij is er sprake van ruimtegebrek voor mens en materieel. Daarnaast zijn er op dit moment drie gemeentelijke opslaglocaties die gebruikt worden als opslag voor grond en materialen. Het gebruik van deze gemeentelijke opslaglocaties is in strijd met het geldende bestemmingsplan. Middels verbouw kan de huisvesting toekomstbestendig worden gemaakt. De investering die hier mee gemoeid is, brengt voor de basisvariant een jaarlijkse kapitaallast van € 112.000 (rente en afschrijvingen) met zich mee. Er is een nog te bestemmen budget beschikbaar vanuit de inhuur van Caparis medewerkers van € 43.000. Indien dit bestemd wordt voor deze huisvesting bedragen de totale kapitaallasten netto € 69.000. Komende september wordt het voorstel in raadscommissies besproken om zo te komen tot een definitief raadsvoorstel. We stellen voor het budget nu alvast structureel te ramen, het definitieve besluit wordt genomen bij de inhoudelijke besluitvorming over de huisvesting van de buitendienst. (Besluitpunt 7)

10. SV Oosterwolde
Sv Oosterwolde heeft een verzoek ingediend voor een financiële bijdrage voor het aanpassen en uitbreiden (= toekomstbestendig maken en verduurzamen) van haar kleedaccommodatie. De investering bedraagt € 805.000, daarvan is € 635.400 subsidiabel op basis van de normstelling van de KNVB en via de systematiek van de 1/3-regeling.

- We stellen voor een krediet van € 211.800 beschikbaar te stellen (= 1e 1/3-deel) met een kapitaallast van € 8.000 (afschrijving in 30 jaar).
- Daarnaast stellen we voor een rentelozing lening te verstrekken van € 211.800 (= 2e 1/3-deel), de lasten hiervan worden meegenomen in de totaalfinanciering van de gemeente; jaarlijks wordt € 7.000 afgelost.
- De laatste € 211.800 (= 3e 1/3-deel) wordt door sv Oosterwolde gefinancierd; dit geldt ook voor de extra investering van € 169.600 (= € 805.000 - € 635.400).

(Besluitpunt 8)

11. SV Haulerwijk
Sv Haulerwijk heeft een verzoek ingediend voor een financiële bijdrage voor de vervangende nieuwbouw van haar clubgebouw, o.a. omdat het huidige pand grote mankementen vertoont. Dit wordt door u opiniërend besproken in de raadscommissie ruimte van 14 juni 2021. De investering bedraagt € 1.500.000 (= taakstellend) en is subsidiabel op basis van de normstelling van de KNVB en via de systematiek van de 1/3-regeling.

- We stellen voor een krediet van € 500.000 beschikbaar te stellen (= 1e 1/3-deel) met een kapitaallast van € 16.000 (afschrijving in 40 jaar).

- Daarnaast stellen we voor een renteloze lening van € 400.000 te verstrekken (= 2e 1/3 deel), de lasten hiervan worden meegenomen in de totaalfinanciering van de gemeente; jaarlijks wordt € 10.000 afgelost.
- De resterende € 600.000 wordt door sv Haulerwijk gefinancierd.

(Besluitpunt 9)

Structurele ambities waarvoor we nu geen voorstel doen
Naast bovenstaande ambities zijn er, gezien het huidige financiële perspectief, ook ambities waarvoor we geen voorstel doen. De wenselijkheid van deze ambities is afgewogen tegen de voorstellen voor besparingen. Het gaat om de volgende ambities:

- In 2014 is besloten de subsidie voor de Stichting Kunstwerf voor de periode 2015 tot en met 2017 te verhogen van € 12.400 tot € 22.400. Bij de programmabegroting 2018 is besloten om deze verhoging t/m 2021 toe te passen. Vanaf 2022 is hier geen dekking meer voor. We stellen voor de subsidie van stichting Kunstwerf wel te verhogen maar dit te dekken uit de post kunst en cultuur incidenteel. Het budget voor kunst en cultuur incidenteel is nu € 30.000 per jaar, waarvan € 23.000 jaarlijks incidenteel ingezet wordt. (Besluitpunt 45)
- In de raadsvergadering van oktober 2020 is amendement 131 aangenomen waarin is besloten dat de kap van bomen wordt gecompenseerd door het planten van eenzelfde aantal bomen elders op gemeentegrond. Bij de uitwerking van het amendement blijkt dat de lasten worden geraamd op € 85.000 structureel (op basis van het jaarlijks planten van 200 bomen a € 425 per boom). Gezien de hoogte van dit bedrag stellen wij voor om dit amendement te heroverwegen en niet uit te voeren. (Besluitpunt 46)
- Voor het Fonds is t/m 2021 geld beschikbaar. Er is voorgesteld om een deel van het beschikbare budget over te hevelen naar 2022. We stellen voor hier voor vanaf 2023 nog geen middelen beschikbaar te stellen, maar de afweging in 2022 te maken.
- Een structurele knelpuntenpot voor het oplossen van verkeersonveilige situaties van € 75.000. Grotendeels valt deze aanpak binnen het reguliere onderhoud. Mochten zich situaties voordoen dan komen we hiermee bij u terug, danwel als de aanpak van de situatie onvermijdelijk is zal dit leiden tot een overschrijding van het beschikbare budget.
- Bosbergtoren. Eventuele financiële consequenties zijn nog niet bekend. De uitwerking van de scenario's worden later, gezamenlijk met financiële consequenties, ter besluitvorming aan u voorgelegd.
- Sloop en herinrichting Kuipenstreek 8 (aula). In 2019 heeft de aankoop van de Kuipenstreek 8 plaatsgevonden. We zijn content met de strategische ruil om hiermee het Afscheidshuis toekomst te bieden. De plannen voor het gebruik en de (her)inrichting van het aangekochte terrein liggen op dit moment stil. Door zowel de thuiswerk-ontwikkeling, als ook de huisvesting van de toegang vraagt de omvang van de parkeerdruk voor personeel blijvend aandacht. Eveneens kan een gedeelte van het terrein soelaas bieden voor de herstructurering van de nabijgelegen ontwikkellocatie volgens de door uw raad vastgestelde Gebiedsvisie Oude Dorp. We doen hiervoor daarom nu geen voorstel.
- Diverse ambities vanuit de OWO-afdelingen. De wettelijke taken en bijbehorende financiële consequenties zijn in de Kaderbrief verwerkt. Voor de overige structurele ambities doen we nu, in afstemming met de andere twee gemeenten, geen voorstel.

2. Voorgestelde besparingen

Zoals eerder aangegeven nemen we de voorstellen vanuit het rapport van JE consultancy niet 1-op-1 over, maar beoordelen we ze ook op wenselijkheid en haalbaarheid. Voor de helderheid is de nummering vanuit het rapport aangehouden. We presenteren de totaaltabel met daaronder de (korte) toelichting.

Nr	Programma	Thema	Onderwerp besparingen	2022	2023	2024	2025
Voorgestelde besparingen							
1a	1 Samenleven	1.1 Meedoen	Terughoudender rol gemeente	-	40	80	80
2	1 Samenleven	1.1 Meedoen	Inzetten op interventies met aantoonbare bijdragen aan maa	-	100	200	200
3a	1 Samenleven	1.1 Meedoen	Verlagen van een aantal budgetten binnen het sociaal domein		80	80	80
3b	1 Samenleven	1.1 Meedoen	Onderuitputting GBT	50	50	50	50
4	1 Samenleven	1.1 Meedoen	Wmo vervoer, schrappen bovenregionaal vervoer (boven 30km)		330	330	330
5	1 Samenleven	1.1 Meedoen	Wmo vervoer, verhogen eigen bijdrage naar € 0,20		5	5	5
6	1 Samenleven	1.1 Meedoen	Wmo vervoer, opstaptarief hanteren van € 1		26	26	26
7a	1 Samenleven	1.1 Meedoen	Wmo hulp bij het huishouden (bij nieuwe instromers)	33	33	33	33
8	1 Samenleven	1.1 Meedoen	Verlagen budget participatie	100	100	100	100
9	1 Samenleven	1.1 Meedoen	Anders ramen lasten en baten levensonderhoud	200	200	200	200
11a	1 Samenleven	1.4 Goed opgroeien	Lasten lokaal stimuleringsbeleid gelijkstellen aan inkomsten vanuit Rijk (de		50	50	50
12	1 Samenleven	1.4 Goed opgroeien	Verlagen budget leerplicht	5	5	5	5
13	3 Ruimt. en econ	3.1.1. Recreatie en To	Verlagen budget gebiedsgericht beleid recreatie en toerisme	25	25	25	25
14	3 Ruimt. en econ	3.3.1 Milieu 2020 CO	Afschaffen duurzaamheidsleningen ivm inzet provincie	-	-	-	-
16a	3 Ruimt. en econ	3.2 Verkeer, wegen e	Versoberen niveau openbare ruimte: Groen, afval sportv. Spee	30	30	30	30
16d	3 Ruimt. en econ	3.2 Verkeer, wegen e	Versoberen niveau openbare ruimte: overige civiel	30	30	30	30
16e	3 Ruimt. en econ	3.2 Verkeer, wegen e	Versoberen niveau openbare ruimte: bedrijfsvoering, afschr.te	30	30	30	30
22	6 Bestuur en Die	6.1 Bestuur	Het budget onvoorzien voor college en raad verkleinen	30	30	30	30
26	6 Bestuur en Die	6.3 Financiën	Verlagen budget generatiegericht maatwerk	20	20	20	20
28, 29, 30	6 Bestuur en Die	Paragraaf bedrijfsvoe	Verminderen formatie	13	60	175	335
Voorgestelde besparingen die nog verder uitgezocht moeten worden							
17	3 Ruimt. en econ	3.4 Thema Bouwen e	Opzeggen huurovereenkomst gebouw De Brink	-	-	-	60
18	3 Ruimt. en econ	3.4 Thema Bouwen e	Afschrijven bedrijfsgebouwen tot 60% van de WOZ waarde	150	150	150	150
19	3 Ruimt. en econ	3.4 Thema Bouwen e	Structureel winst ramen voor grondexploitatie	100	100	100	100
31	Paragraaf OWO	Personeelskosten	Veranderen owo-kosten 5% overige personeelskosten en 2% onvoorzien		129	129	129
Voorgestelde inkomstenverhogingen							
15	3 Ruimt. en econ	3.3.1 Milieu 2020 CO	Extra kosten aan afval toerekenen	38	75	113	150
24	6 Bestuur en Die	6.3 Financiën	Verhogen OZB woningen	38	75	113	150
25	6 Bestuur en Die	6.3 Financiën	Verhogen OZB niet-woningen	75	150	225	300
				966	**1.923**	**2.328**	**2.698**

2.1 Voorgestelde besparingen

1a. Terughoudender rol gemeente

Met het vaststellen van de visie op samenleven stelde de raad 15 maatschappelijke effecten vast die we willen bereiken. Voor elke van deze effecten is uitgewerkt welke rol de gemeente op zich neemt bij het realiseren daarvan. Voor een aantal effecten heeft u gekozen voor een intensievere rol van dit onderwerp, te weten: eenzaamheid, mensen helpen elkaar, mensen bewegen en dementievriendelijke gemeente. Dit voorstel behelst dat de rol van de gemeente weer terug naar de oorspronkelijk bedoelde rol gaat.

We nemen dit voorstel over behalve voor het onderdeel dementievriendelijke gemeente, we zien hierbij de rol voor de gemeente als stimuleren in plaats van faciliteren. De besparing komt daarmee op € 40.000 in 2023 en € 80.000 vanaf 2024. Dit komt doordat er minder ambtelijke capaciteit nodig is en doordat er minder financiële middelen voor bijvoorbeeld subsidies nodig zijn. (Besluitpunt 10)

2. Inzetten op interventies met aantoonbare bijdragen aan maatschappelijke effecten in sociaal domein

In de visie op samenleven en bijbehorende doe-agenda's is veel aandacht voor de effectiviteit van de inspanningen. We willen nadrukkelijk in gaan zetten op die zaken waarvan uit de praktijk blijkt dat ze bijdragen aan de 15 maatschappelijke effecten die centraal staan in de Visie. De verwachting is dat we met de nieuwe werkwijze (datagedreven, resultaatgestuurde subsidiëring), die de komende 1,5-2 jaar verder zijn beslag krijgt, veel data en informatie beschikbaar komt. Aan de hand daarvan wordt een keuze gemaakt welke inspanningen effectief zijn en dus de inzet van de middelen waard zijn, en welke niet effectief (genoeg) zijn.

We nemen dit voorstel volledig over. Dit zorgt voor een besparing van € 100.000 in 2023 en € 200.000 vanaf 2024. Dit bedrag wordt gevonden binnen het geheel van subsidies en overige uitgaven binnen het Sociaal Domein. De uitwerking vindt plaats bij de Programmabegroting 2023. (Besluitpunt 11)

3a. Verlagen van een aantal budgetten binnen het sociaal domein
We nemen dit voorstel over. Dat betekent dat het budget voor armoedebeleid, mantelzorg, vrijwilligersbeleid en gezondheidsbeleid met € 80.000 wordt verlaagd per 2023. De uitwerking vindt plaats bij de Programmabegroting 2023. (Besluitpunt 12)

3b. Onderuitputting Gebiedsteam
We nemen dit voorstel over. Er is een post materieel bij het Gebiedsteam die de afgelopen jaren niet volledig is ingezet. Dit zorgt voor een besparing van € 50.000 vanaf 2022. (Besluitpunt 13)

4. Wmo, schrappen bovenregionaal vervoer (boven 30km)
In de taskforce Wmo is een voorstel opgenomen om het bovenregionale vervoer te schrappen. Voor bovenregionaal vervoer kunnen onze inwoners dan gebruik maken van Valys, dat door het Rijk bekostigd wordt. We nemen dit voorstel over. Wij stellen voor dit per 2023 in te laten gaan in plaats van in 2022, in verband met de communicatie richting de inwoners. Deze maatregel zorgt voor een structurele besparing van € 330.000 vanaf 2023. (Besluitpunt 14)

5. Wmo vervoer verhogen eigen bijdrage naar € 0,20
De eigen bijdrage Wmo vervoer zou kunnen worden verhoogd naar een meer eigentijds tarief. Het tarief is nu € 0,18. We nemen dit voorstel over, maar niet voor de maximale variant (namelijk een hogere eigen bijdrage). Vooralsnog vinden wij deze maatregel afdoende binnen het totale pakket. Wij stellen voor de eigen bijdrage met € 0,02 te verhogen naar € 0,20 per km per 2023 (in plaats van in 2022). Dit zorgt voor een structurele besparing van € 4.500 vanaf 2023. Als het schrappen van bovenregionaal vervoer (nummer 4) niet doorgaat zorgt deze maatregel voor een structurele besparing van € 8.000 vanaf 2023. (Besluitpunt 15)

6. Wmo vervoer opstaptarief hanteren van € 1
De vervoerder hanteert bij ritten beneden de 5 km altijd de prijs van 5 km. Het is mogelijk een opstaptarief te hanteren en dat ten goede te laten komen van de gemeente. Wij hanteren, in tegenstelling tot omliggende gemeenten, geen opstaptarief bij het Wmo vervoer. Een opstaptarief zou € 1 of € 2 kunnen zijn. We nemen dit voorstel over, maar niet voor de maximale variant. Wij stellen voor per 2023 een opstaptarief te hanteren van € 1 per rit. De verwachting is een structurele besparing van € 26.000 vanaf 2023. Als het schrappen van bovenregionaal vervoer niet doorgaat zorgt deze maatregel voor een structurele besparing van € 29.500 vanaf 2023. (Besluitpunt 16)

7a. Wmo hulp bij het huishouden (bij nieuwe instromers)
Het protocol Wmo hulp bij het huishouden hanteert een toekenning van 2,1 uur per week. Gemiddeld hebben wij hoger geïndiceerd de afgelopen jaren, namelijk 2,6 uur per week. Er zijn twee mogelijkheden namelijk herindicatie bestaande verstrekkingen en daarnaast voor de nieuwe instroom het protocol te hanteren. Wij nemen dit voorstel voor nieuwe instromers over. Het verlagen van het gemiddeld aantal uren huishoudelijke hulp bij nieuwe aanvragen zorgt naar verwachting voor een besparing van € 33.000 per 2022. (Besluitpunt 17)

8. Verlagen budget participatie
We nemen dit voorstel over. Dit zorgt voor een structurele besparing van € 100.000 vanaf 2022. We komen (bij de begroting 2022) met een uitwerking bij u terug wanneer (bij welk uitkeringenbestand) wij verwachten incidentele middelen nodig te hebben. (Besluitpunt 18)

9. Anders ramen lasten en baten levensonderhoud
We nemen dit voorstel over. Dit is een financieel technische oplossing waarin we wat risicovoller begroten. De eigen middelen die we hiervoor raamden zijn de afgelopen jaren niet nodig geweest door grote fluctuaties in de BUIG-budgetten. Het risico dat we tekorten hebben, door deze maatregel, verwerken we in de risicoparagraaf van de begroting. Deze maatregel zorgt voor een structurele besparing van € 200.000 vanaf 2022. (Besluitpunt 19)

11a. Lasten lokaal stimuleringsbeleid gelijkstellen aan inkomsten vanuit Rijk (deel 1)
Vanaf 2019 ontvangen we meer middelen van het Rijk t.b.v. voor- en vroegschoolse educatie. In de jaren daarvoor waren de rijksmiddelen niet toereikend en heeft de raad besloten hieraan eigen middelen te willen besteden. Door de verhoging van de bijdrage van het Rijk zien wij mogelijkheden de eigen middelen te verminderen dan wel te schrappen. Wij nemen dit voorstel deels over. Het invoeren van deze maatregel in 2022 zien wij als niet uitvoerbaar. We stellen voor om het budget met € 50.000 te verlagen per 2023 en te onderzoeken of het mogelijk is om het totale bedrag van € 95.000 wat wij nu vanuit algemene middelen inzetten te schrappen. (Besluitpunt 20)

12. Budget leerplicht
Wij nemen dit voorstel over. Omdat dit budget de afgelopen jaren niet volledig is ingezet. Dit zorgt voor een besparing van € 5.000 per 2022. (Besluitpunt 21)

13. Verlagen budget gebiedsgericht beleid recreatie en toerisme
Wij nemen dit voorstel deels over. Wij stellen voor om niet het volledige bedrag te verlagen, maar om het budget te halveren. Wij vinden recreatie en toerisme belangrijk, op deze manier hebben we budget over voor incidentele uitgaven voor recreatie en toerisme. Dit zorgt voor een besparing van € 25.000 vanaf 2022. (Besluitpunt 22)

14. Afschaffen duurzaamheidsleningen i.v.m. inzet provincie
De provincie is bezig met een regeling voor duurzaamheidsleningen. Op het moment dat de provinciale regeling in werking treedt kan de gemeentelijke regeling worden beëindigd. Aangezien hier sprake is van een revolverend Fonds zal dit geen structureel voordeel opleveren. Wij komen hier later bij u op terug.

16a. Versoberen niveau openbare ruimte: groen, afval, sportvelden en speelvoorzieningen *(excl. Maaien)*
Wij nemen dit voorstel over. Concreet betekent dit dat we de begrazing van grasvelden door schapen niet continueren, dat we een lagere frequentie kanten snijden toepassen (groen), dat we in bepaalde gebieden het onderhoudsniveau van plantsoenen afschalen en dat we speeltoestellen verwijderen als ze aan onderhoud toe zijn. Structureel levert dit naar verwachting een besparing op van € 30.000 vanaf 2022. (Besluitpunt 23)

16d. Versoberen niveau openbare ruimte: overige civiel
Wij nemen dit voorstel over. Dit betekent dat we kostendekkende leges/vergunningskosten invoeren voor kabels en leidingen, dat we reclames laten plaatsen in de abri's van busstation Oosterwolde, dat we de openbare verlichting minder vaak schoonmaken en dat we de bewegwijzering van NBd (voorheen ANWB) minder snel vervangen. Structureel levert dit naar verwachting een besparing op van € 30.000 vanaf 2022. (Besluitpunt 24)

16e. Versoberen niveau openbare ruimte: bedrijfsvoering, afschrijvingstermijn
We nemen dit voorstel over. Waar mogelijk worden de afschrijvingstermijnen van materieel verlengd. Dit zorgt naar verwachting voor een besparing van € 30.000 vanaf 2022. (Besluitpunt 25)

22. Het budget onvoorzien voor college en raad verkleinen
Wij nemen dit voorstel over. Eventuele onvoorziene uitgaven willen we zo veel als mogelijk ten laste laten komen van betreffende begrotingsposten en hiervoor verantwoording afleggen. Zodoende faciliteren we ook de politieke verantwoording met uw raad in het budgetrecht. Dit zorgt voor een structurele besparing van € 30.000. Het restantbudget is € 6.000. (Besluitpunt 26)

26. Verlagen budget generatiegericht maatwerk
Wij nemen dit voorstel over, in verband met onderbenutting op dit moment. Dit zorgt voor een structurele besparing van € 20.000 vanaf 2022. Het risico is dat de komende jaren meer mensen gebruik gaan maken van het generatiegericht maatwerk waardoor het budget niet toereikend is. (Besluitpunt 27)

28, 29, 30 Verminderen formatie
Wij nemen deze voorstellen gecombineerd en deels over. We vinden het niet realistisch om het volledige bedrag te besparen op formatie. We stellen daarom voor om de helft van het bedrag op formatie te verminderen. Dit zorgt vanaf 2025 voor een structurele besparing van € 335.000. De andere helft komt terug bij de voorstellen ‘voor als het echt nodig is’. (Besluitpunt 28)

2.2 Voorgestelde besparingen die nog verder uitgezocht moeten worden

17. De Brink
Het college is van mening dat er onderzoek gedaan moet worden naar verbetering van de integrale toegang. Op dit moment is er sprake van twee toegangen te weten het gebouw aan de Brink en het gemeentehuis. Een werkgroep heeft hier verbetervoorstellen voor gedaan. Onderzocht wordt hoe de toegang efficiënter vorm gegeven kan worden, de vindplaatsen voor het Gebiedsteam (zoals op scholen en VVE) uitgebreid kunnen worden met meer locaties en de samenwerking met ketenpartners zorg beter geborgd kan worden. Wij nemen dit voorstel onder voorbehoud over. De besparing is € 60.000 vanaf 2025. (Besluitpunt 29)

18. Afschrijven bedrijfsgebouwen tot 60% van de WOZ waarde
Wij nemen dit voorstel gedeeltelijk over. We zien het als te risicovol om tot slechts 75% van de WOZ-waarde af te schrijven. De verkopen van de laatste jaren van bedrijfsgebouwen zaten op 59% van de toen geldende WOZ-waarde. We vinden het daarom reëel om niet meer tot 50% af te schrijven maar tot 60%. Dit zorgt voor een structurele besparing van € 150.000. De kanttekening hierbij is dat dit nog met de accountant afgestemd moet worden. (Besluitpunt 30)

19. Structureel winst ramen voor grondexploitatie
De afgelopen jaren hebben we, mede doordat we de POC-methodiek moesten hanteren, winsten genomen binnen de grondexploitatie. Daarnaast gaat het goed met de verkopen. Wij nemen dit voorstel, over het structureel winst ramen voor de grondexploitatie, over met als kanttekening dat nog uitgezocht moet worden of dit ook financieel technisch mogelijk is. De besparing is hierdoor € 100.000 structureel. (Besluitpunt 31)

31. Veranderen OWO-kosten 5% overige personeelskosten en 2% onvoorzien
Dit voorstel moet nog binnen de OWO-gemeenten worden afgestemd. Wij stellen daarom voor om deze maatregel per 2023 over te nemen onder voorbehoud dat ook de andere

gemeenten hiermee instemmen. Deze maatregel zorgt voor een structurele besparing van € 129.000 per 2023. (Besluitpunt 32)

2.3 Inkomstenverhogingen

15, 24, 25. Inkomstenverhoging OZB en afval

We hebben de inkomstenverhoging letterlijk en figuurlijk als sluitstuk van de begroting beoordeeld. Met de voorgestelde besparingen is een groot deel van het structurele tekort omgebogen. Hierdoor is de inkomstenverhoging veel beperkter dan de aangedragen mogelijkheden in het rapport van JE consultancy. Mochten voorgestelde besparingen niet worden gehonoreerd of neemt het risico toe tot het maximale niveau, liggen hier marges voor een sluitend perspectief.

We stellen voor om de inkomsten vanuit OZB en afval stapsgewijs te verhogen met € 600.000 in 2025. OZB-woningen en afvalstoffenheffing zorgen beide voor een kwart van het bedrag, OZB niet-woningen moet de helft van het bedrag opleveren. Dit komt op het volgende neer:

- Afval: hogere lasten toerekenen van € 37.500 in 2022 oplopend naar € 150.000 in 2025. Per huishouden komt dit op een verhoging van het vastrecht van € 13,25 per aansluiting in 2025. (Besluitpunt 33)
- OZB woningen: hogere opbrengsten ramen van € 37.500 in 2022 oplopend naar € 150.000 in 2025. Dit is naast de jaarlijkse indexatie nog een verhoging van de opbrengst van 1,6% per jaar (2025 t.o.v. 2021: 6,3%). (Besluitpunt 34)
- OZB niet-woningen: hogere opbrengsten ramen van € 75.000 in 2022 oplopend naar € 300.000 in 2025. Dit is naast de jaarlijkse indexatie nog een verhoging van de opbrengst van 12% per jaar (2025 t.o.v. 2021: 48%). (Besluitpunt 35)

De reden dat we voorstellen de opbrengsten van niet-woningen meer te laten stijgen is dat de opbrengst van OZB niet-woningen door de lage tarieven vergeleken met andere (referentie) gemeenten ruim € 1,5 miljoen achterblijft. Wij vinden het daarom reëel om een verhoging van € 300.000 in 2025 door te voeren.

3. Besparingen als het echt nodig is

Er zijn een aantal mogelijke besparingen die we voorstellen mocht het financieel perspectief daar aanleiding toe geven.

Nr	Programma	Thema	Onderwerp besparingen	2022	2023	2024	2025
1b	1 Samenleven	1.1 Meedoen	Terughoudender rol gemeente (onderdeel dementievriendelijk	-	10	20	20
16b	3 Ruimt. en econ	3.2 Verkeer, wegen e	Versoberen niveau openbare ruimte: Maaien	20	20	20	20
28, 29, 30	6 Bestuur en Die	Paragraaf bedrijfsvoe	Verminderen formatie	13	60	175	340
15	3 Ruimt. en econ	3.3.1 Milieu 2020 CO	Extra kosten aan afval toerekenen	38	75	113	150
24	6 Bestuur en Die	6.3 Financiën	Verhogen OZB woningen	38	75	113	150
25	6 Bestuur en Die	6.3 Financiën	Verhogen OZB niet-woningen	75	150	225	300
				183	390	665	980

1b. Terughoudender rol gemeente (onderdeel dementievriendelijke gemeente)

Dit zorgt voor een structurele besparing van € 10.000 in 2023 en € 20.000 vanaf 2024.

16b. Versoberen niveau openbare ruimte: Maaien

Minder frequent maaien zorgt voor een besparing van € 20.000 structureel.

28, 29, 30 Verminderen formatie

Het doorvoeren van het voorstel van verminderen van formatie voor de andere helft zorgt vanaf 2025 voor een structurele besparing van € 340.000. In totaal komt dat op een besparing van € 775.000.

15, 24, 25. Inkomstenverhoging OZB en afval
Bij dit voorstel worden de inkomsten vanuit OZB en afval vanaf 2022 niet zoals eerder voorgesteld met € 600.000 maar met € 1.200.000 in totaal verhoogd. Conform de verdeling zoals die eerder is aangegeven.

4. Overige besparingen

Uit het rapport van JE consultancy komen nog een aantal mogelijkheden waarover wij een negatief preadvies geven, die wij onuitvoerbaar vinden of waarvan we vinden dat de afweging hiervan aan de raad is.

4.1 Negatief pré advies

Hieronder staan voorstellen vanuit het rapport van JE consultancy die het college sterk ontraadt.

Nr	Programma	Thema	Onderwerp besparingen	2022	2023	2024	2025
7b	1 Samenleven	1.1 Meedoen	WMO hulp bij het huishouden (bij bestaande cliënten)	32	97	97	97
10	1 Samenleven	1.2 Samenleven	Verlagen Dorpsbudgetten	65	65	65	65
11b	1 Samenleven	1.4 Goed opgroeien	Lasten lokaal stimuleringsbeleid gelijkstellen aan inkomsten vanuit Rijk (de	45	45	45	45
16c	3 Ruimt. en econ	3.2 Verkeer, wegen e	Versoberen niveau openbare ruimte: meerjarenonderhoud we	50	150	150	150
20	3 Ruimt. en econ	3.4 Thema Bouwen e	Budget voor monumentenzorg afschaffen	25	25	25	25
				172	382	382	382

7b. WMO hulp bij het huishouden (bij bestaande cliënten)
Wij vinden het te tijdsintensief en verwachten dat het naar verhouding te weinig oplevert om dit door te voeren. Daarnaast zal dit bij bestaande cliënten veel onrust veroorzaken.

10. Verlagen Dorpsbudgetten
Wij vinden de dorpsbudgetten van toegevoegde waarde voor de leefbaarheid in de dorpen. Ze dragen bij aan de sociale samenhang en bieden ook ruimte voor cofinanciering bij andere fondsen zoals het Iepen Mienskipsfûns Fryslân. We doen daarom geen voorstel om deze af te schaffen of te verlagen.

11b. Lasten lokaal stimuleringsbeleid gelijkstellen aan inkomsten vanuit Rijk (deel 2)
Vooralsnog vinden wij het onwenselijk om het volledige bedrag te besparen. Wij stellen voor om deze € 45.000 beschikbaar te houden en te onderzoeken of het mogelijk is dit budget op den duur te laten vervallen.

16c. Versoberen niveau openbare ruimte: meerjarenonderhoud wegen
Wij vinden het belangrijk om de wegen op een acceptabel onderhoudsniveau te houden (huidige niveau is onderhoudsniveau B). Bezuinigingen op het wegenonderhoud leidt op den duur tot kapitaalvernietiging en daarmee uiteindelijk tot hogere lasten. We zitten in bepaalde gebieden nu al op het laagste niveau (laag/zeer laag). Op sommige plekken zelfs lager. Het gaat dan m.n. op de categorie "overige wegen" in het buitengebied. Dat zijn nagenoeg alle wegen in het buitengebied met uitzondering van de A routes gladheidbestrijding (worden op B niveau gehouden, net als wegen binnen de bebouwde kom). Aan die categorie "overige wegen" in het buitengebied wordt eigenlijk al niets meer gedaan.

20. Budget voor monumentenzorg afschaffen
Hier is net een nieuwe (verruimde) regeling voor afgesproken. Daarnaast vinden wij het belangrijk om onze gemeentelijke monumenten in stand te houden. We doen daarom geen voorstel om dit budget af te schaffen of te verlagen.

4.2 Onuitvoerbaar

Nr	Programma	Thema	Onderwerp besparingen	2022	2023	2024	2025
27	Paragraaf lokale l	Leges	Hogere baten omgevingsvergunningen	200	200	200	200
				200	200	200	200

27. Hogere baten omgevingsvergunningen
Gezien de baten vanuit de omgevingsvergunningen over de afgelopen jaren is het mogelijk de baten hoger te ramen. In het licht van de aankomende omgevingswet en wet kwaliteitsborging bouwen zien wij te grote risico's en verwachten wij lagere baten en/of hogere lasten. We vinden dit voorstel daarom niet uitvoerbaar. Een besluit over deze hogere baten zou dan mogelijk ook al een voorbode zijn op de hoogte van de tarieven onder de nieuwe omgevingswet, en het heeft niet onze voorkeur dat nu al door u te laten uitspreken.

4.3 Ter afweging voor de raad

Nr	Programma	Thema	Onderwerp besparingen	2022	2023	2024	2025
21	6 Bestuur en Die	6.1 Bestuur	Een kleiner college in de volgende periode	86	173	173	173
23	6 Bestuur en Die	6.1 Bestuur	Aantal niet verplichte regelingen voor raadsleden afschaffen	40	40	40	40
				126	213	213	213

21. Een kleiner college in de volgende periode
In het rapport van JE consultancy is deze mogelijkheid aangedragen. Het is aan de raad om hier een voorstel voor te doen.

23. Aantal niet verplichte regelingen voor raadsleden afschaffen
In het rapport van JE consultancy is deze mogelijkheid aangedragen. Het is aan de raad om hier een voorstel voor te doen.

5. Incidentele ambities
Naast structurele ambities zijn er ook nog incidentele ambities die wij bij deze aan u voor willen stellen. We stellen daarnaast voor om de reserve ambitiefonds op te heffen en het saldo van deze reserve over te brengen naar de algemene reserve. Hierdoor brengen wij de dekking van de incidentele uitgaven/impulsen terug bij de algemene reserve. (Besluitpunt 36)

	Onderwerp	Portefeuillehouder	2022	2023	2024	2025
1.	Vervolg Coöperatie Appelscha 3.0 vanaf 2022	Marian Jager	-50	-50		
2.	Friese projectenmachine	Marcel Bos	-5	-11	-17	-22
3.	Taskforce Woningbouw	Fimke Hijlkema	-1.500			
4.	Pilot leer werkcentrum	Marcel Bos	-25			
5.	Tijdelijke formatie Ruimtelijke ordening	Harry Oosterman	-75	-75		
6.	Bibliotheek op de school	Esther Verhagen	-21			
7.	Concerncontroller	Harry Oosterman	-75	-75		
8.	Realiseren van vermindering formatie	Harry Oosterman	-84			
		Totaal	-1.835	-211	-17	-22

1. Vervolg Coöperatie Appelscha 3.0 vanaf 2022
In de periode 2019-2021 hebben de Coöperatie regio Appelscha, de VTRBO/TIP en andere partijen elkaar gevonden in de gebiedsgerichte promotie en marketing van het toeristisch-recreatieve aanbod in onze gemeente. Voor de uitvoering van hun plannen heeft de coöperatie in 2019 en 2020 in totaal € 300.000 subsidie ontvangen van de gemeente. De samenwerking tussen diverse partijen heeft ook geleid tot gezamenlijke productontwikkeling en een duidelijk gebiedsprofiel (Buitensport Walhalla). De subsidieperiode loopt eind 2021 af. Gelet op de positieve, maar tevens prille, resultaten vraagt de coöperatie voor 2022-2023 een aanvullende financiële impuls van de gemeente in de vorm van cofinanciering. Eenmalig voor twee jaar overbruggingssubsidie naar zelfvoorziening. Hierover wordt door u opiniërend gesproken in de raadscommissie ruimte van 14 juni 2021. We stellen voor hiervoor voor 2022 € 50.000 en voor 2023 € 50.000 beschikbaar te stellen.
Dekking: Algemene reserve (Besluitpunt 37)

2. Friese projectenmachine (FPM)
De FPM is bedoeld als instrument om – via een gezamenlijke aanpak - meer en betere projecten te realiseren (door beroep te doen op Europese middelen) die bijdragen aan versterking van de brede welvaart in Fryslân. Daarmee moet in de nieuwe Europese programmaperiode 2021-2027 een bedrag van tenminste € 130 miljoen aan Europese middelen worden binnengehaald. We stellen voor hier aan mee te doen. De lasten hiervoor voor onze gemeente zijn € 5.000 in 2022 en lopen op naar € 22.000 in 2025.
Dekking: Algemene reserve (Besluitpunt 38)

3. Taskforce Woningbouw
Wij willen een taskforce woningbouw in het leven roepen om te kunnen organiseren dat gericht gewerkt wordt aan het versneld realiseren van woningbouw en het geschikt maken van woningbouwlocaties. Via een soort aanvalsplan wonen kunnen gronden worden her-ontwikkeld, kan herstructurering van bepaalde gebieden plaatsvinden en kunnen uitleglocaties worden geactiveerd. Op die manier gaan we over van passief grondbeleid naar actief grondbeleid. Er is budget nodig waarmee we o.a. onderzoeken kunnen doen in het kader van ruimtelijke ordening en eventuele verliezen kunnen dekken door het moeten afwaarderen van gronden en/of bij verliesgevende exploitatieplannen. We komen na de zomer met een uitgewerkt plan van aanpak bij u terug, waarin we ook ingaan op het grondbeleid en hoe e.e.a. in de begroting wordt verwerkt. Wij stellen daarom voor om € 1,5 miljoen beschikbaar te stellen uit de Algemene reserve zodat wij invulling kunnen geven aan de taskforce.
Dekking: Algemene reserve (Besluitpunt 39)

4. Pilot leer werkcentrum
We willen onderzoek doen naar de mogelijkheden om een leer/werkcentrum in onze gemeente in te richten. De inzet voor de aandachtsgroep is geborgd, we hebben een stevige triple-helix structuur staan voor MBO+ en HBO. Met een leerwerkcentrum kunnen we ons aanbod en ook een doorlopende leerlijn completeren. In dit leerwerkcentrum kunnen mensen in het kader van activering onder begeleiding werken en kan ook opleiding en certificering worden aangeboden, in samenwerking met onderwijs en ondernemers. Het onderzoek zal gaan over de samenwerking met onderwijs en ondernemers, maar ook over de schaalgrootte om een leer/werkcentrum te organiseren, bijvoorbeeld in OWO of ZuidOost verband.
We stellen voor hiervoor in 2022 € 25.000 beschikbaar te stellen.
Dekking: Reserve Sociaal Domein (Besluitpunt 40)

5. Tijdelijke formatie Ruimtelijke ordening
De komende jaren willen we een boost geven aan Ruimtelijke ordening om de regie op peil te krijgen, een aantal grote beleidsdocumenten in het kader van omgevingswet op orde te krijgen en het proces in te richten conform de omgevingswet. Daarvoor is gedurende twee jaar (in 2022 en 2023) incidenteel € 75.000 nodig (€ 150.000 in totaal).
Dekking: Algemene reserve (Besluitpunt 41)

6. Bibliotheek op de school
De bibliotheek op School (dBos) is een landelijk concept waarin scholen en bibliotheken samenwerken om kinderen zoveel mogelijk te laten lezen door het leesplezier te vergroten. De bibliotheek doet dit in de vorm van een op school afgestemde collectie boeken, de expertise van de leesconsulent, een planmatige aanpak met een leesplan en analyse van de resultaten in vorm van de monitor. De raad heeft voor drie jaar budget beschikbaar gesteld vanuit de reserve Sociaal Domein (2020 laatste jaar). Er zijn goede resultaten behaald met de bieb op school. We stellen voor dit nog t/m 2022 beschikbaar te stellen en daarna dit onderdeel op te nemen in de totale subsidie van de bibliotheek. Het jaar 2021 wordt verwerkt via de Najaarsrapportage 2021.
Dekking: Reserve Sociaal Domein (Besluitpunt 42)

7. Concerncontroller
Naar aanleiding van het advies van Hayo Apotheker zijn trajecten gestart waarin aanbevelingen zijn gedaan om een concerncontroller aan te trekken. Het presidium heeft deze aanbevelingen overgenomen. Een alternatief voor het aanstellen van een concerncontroller (met een structurele jaarlast van € 125.000) is het incidenteel beschikbaar stellen van financiële middelen om de concerncontrolrol in de organisatie met een impuls te versterken. Hiermee kan geïnvesteerd worden in het team en de organisatie, kunnen projecten uitgevoerd worden die gericht zijn op bijvoorbeeld concerncontrol, juridische kwaliteitszorg en beheersing van complexe projecten en kan de concerncontrolrol versterkt worden in de organisatie. We stellen voor hiervoor € 75.000 per jaar voor twee jaar (2022 en 2023) beschikbaar te stellen in plaats van € 125.000 structureel.
Dekking: Algemene reserve (Besluitpunt 43)

8. Realiseren van vermindering formatie
Om de formatie conform de besparingsvoorstellen te verminderen is budget nodig om de mobiliteit in de organisatie vorm te geven. We stellen voor hiervoor een bedrag ter hoogte van ¼ van het bedrag aan te verminderen formatie beschikbaar te stellen. Dit komt bij een besparing van € 335.000 op € 84.000.
Dekking: Algemene reserve (Besluitpunt 44)

Incidentele ambities waarvoor we nu geen voorstel doen, uit kostenoverwegingen:
Er zijn nog een aantal ambities waarvoor we nu geen voorstel doen. Het gaat hier om:

- Het ontmoedigen van het verkeer om het onderliggend wegennet van de n381 te gebruiken (€ 75.000)
- De verlenging van het fietspad Waskemeer (€ 220.000)
- Aanleg fietspad zonnepark in Oosterwolde (€ 80.000 exclusief aankoop grond)
- Het verbeteren van de bermen door middel van graskeien langs de overige wegen (€ 844.000)
- Het realiseren van een fietsverbinding langs de Linde vanaf Tronde à Linde-Bovenweg (€ 800.000)
- Het verbeteren van de haltevoorziening van het openbaar vervoer (€ 209.000)
- Het realiseren van fietsroutes langs monumenten (motie 104) (€ 200.000)
- Opnieuw aanleggen van Pumptrack Appelscha (€ 60.000)

Incidentele ambities waarvoor we nu geen voorstel doen, hier komen we later bij u op terug:

- De weg bij het Fochteloërveen (PM)
- Biosintrum. De uitwerking van de scenario's worden later, gezamenlijk met financiële consequenties, ter besluitvorming aan u voorgelegd.